

JOAN ANTONIO I GUÀRDIAS

(Tarragona, 1890-1967)

Exposició

d'homenatge

en els 50 anys de la seva mort

Foto: Teresa León

Retrat de Joan Antònio i Guàrdias, oli d'Eladi Duch realitzat el 1956

Joan Antònio i Guàrdias va néixer a Tarragona el 1890 i hi va morir el 1967. Va obtenir el títol de mestre el 1914 i va exercir aquesta professió en diferents escoles, entre elles l'escola graduada annexa de Saavedra. De tota manera, el 1926 va adquirir la Llibreria Catòlica, a la plaça de la Font, i paulatinament aniria dedicant més temps a aquesta activitat, fins a esdevenir la seva ocupació central. La Llibreria passaria a dir-se Tarraconense i més tard prendria el segon cognom del seu propietari i és amb aquest nom, Llibreria Guàrdias, que el 1959 es traslladaria a la Rambla Nova. En tot aquest temps, però sobretot en la darrera etapa, va desenvolupar una intensa activitat cultural, amb edició de

llibres, presentacions, exposicions artístiques, etc.

Joan Antònio i Guàrdias va començar a escriure ben aviat i, ja de ben jove, va guanyar diversos premis de poesia en Jocs Florals de diferents poblacions, alhora que col·laborava en diferents mitjans de comunicació. Però no va ser fins a 1948 que va publicar el seu primer llibre de poesies, *A flor de llavi*. Des de llavors va publicar-ne encara quatre més, el darrer dels quals és *Oda nova a Tarragona i altres poemes* (1965). També va publicar una guia turística de la ciutat, en versions catalana (1934) i castellana (1952).

Crèdits:

Producció: Casa de les Lletres – Ajuntament de Tarragona

Disseny: Imatge Gràfica Corporativa i Autoedició. Ajuntament de Tarragona

Impressió: **

Procedència del material: Família del poeta, Arxiu Històric Municipal i Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.

JOAN ANTONIO I GUÀRDIAS

(Tarragona, 1890-1967)

Exposició
d'homenatge
en els 50 anys de la seva mort

L'any 1926, Joan Antònio i Guàrdias es fa càrrec de la Llibreria Catòlica, a la plaça de la Font, 53, dedicada a temes religiosos, i la transforma en llibreria de caràcter general i li canvia el nom per Llibreria Tarraconense, més tard Llibreria Guàrdias, nom amb què es trasllada a la Rambla Nova, l'any 1959. Aquesta llibreria es convertirà amb el temps, en un referent cultural de primer ordre. La Llibreria era punt de distribució especialitzat d'obres de tema local i de literatura

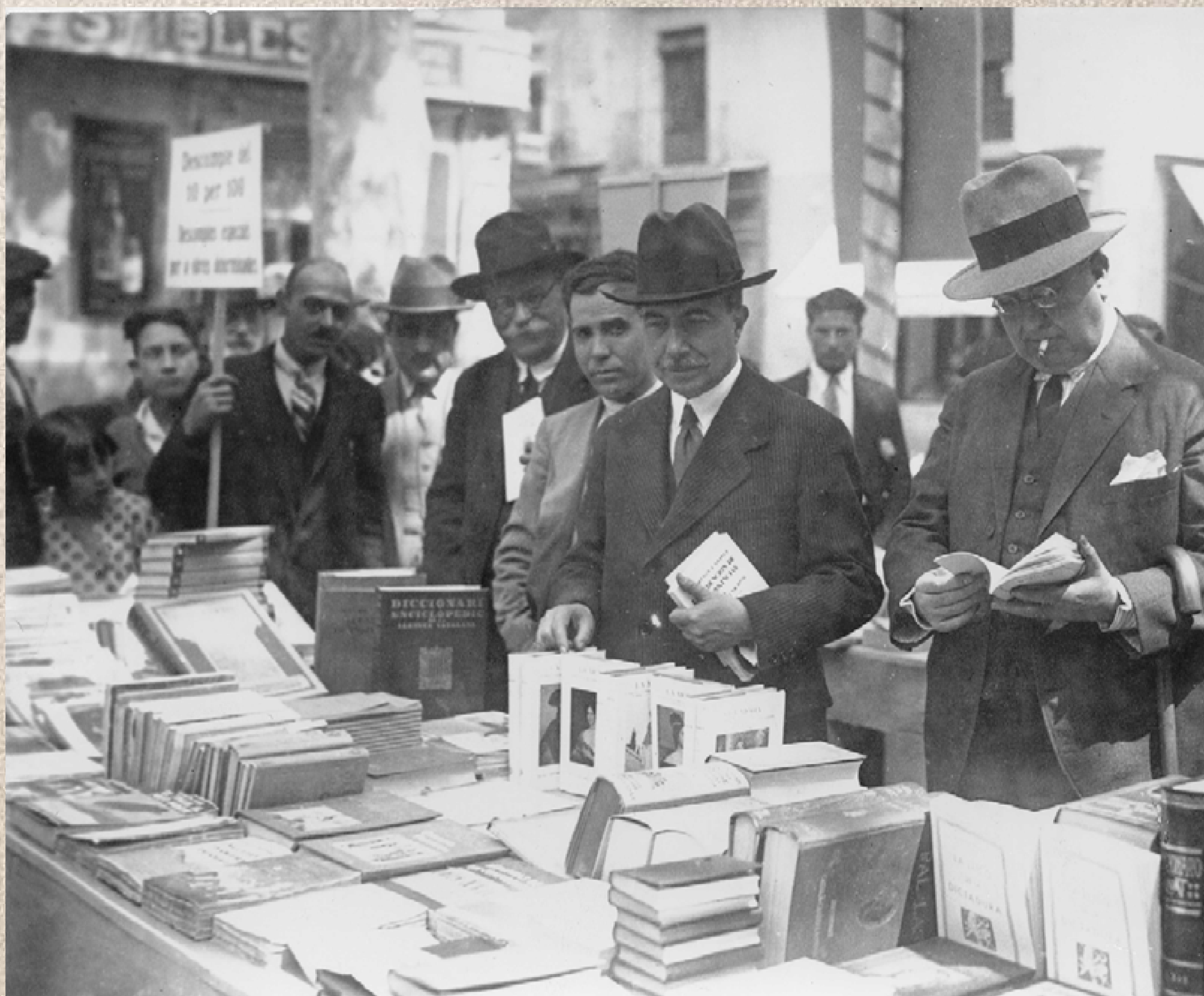
catalana. S'hi feien exposicions i actes culturals diversos. Alhora, des de la seva llibreria, Joan Antònio i Guàrdias va desenvolupar una valuosa activitat editora, sobretot dedicada a l'àmbit de la poesia i als temes tarragonins, en un moment en què la ciutat no comptava encara amb cap editorial comercial. Entre altres, va editar obres de Miquel Melendres, Ramon Pinyes, J. M. Espinàs i Sanç Capdevila.

Croquis de la façana de la Llibreria Guàrdias a la plaça de la Font, 53. Any 1935.

Imatges corresponents a la parada de llibres, davant la llibreria, a la plaça de la Font, el dia de St. Jordi, durant la II República. En una de les fotos, de 1932, s'hi pot distingir el poeta i llibreter junt a l'alcalde Pere Lloret; en les altres es veu una imatge general de la parada, amb la llibreria en una cantonada. (Fotos: Vallvé).

Aquestes dues fotos il·lustren els diferents actes culturals organitzats a la Llibreria Guàrdias. En la primera, veiem l'aflluència de gent, ja amb la reixa abaixada. La segona correspon a l'acte inaugural de l'establiment de la Rambla Nova, en presència del bisbe auxiliar Dr. Laureano Castán, i del governador civil José González-Sama. Entre els assistents, a més del llibreter poeta, veiem persones com Francesc X. Ricomà o J. M. Monravà, llavors arquitecte municipal.

JOAN ANTONIO I GUÀRDIAS

(Tarragona, 1890-1967)

Exposició d'homenatge en els 50 anys de la seva mort

Joan Antònio i Guàrdias va sentir-se atret per la poesia de ben jove i va estrenar-se literàriament amb alguns premis, en diferents Jocs Florals com La Ginesta d'Or, del Rosselló, on guanyà la Flor Natural el 1924. Tot i amb això, no és fins a 1948 que publica el primer llibre.

Des de llavors apareixeran un total cinc volums de poesia, amb la ciutat de Tarragona com a element central. També va escriure una guia de la ciutat, en edicions catalana i castellana.

4

BARCELONA -6
CRAYWINCKEL, 24

23 desembre 1965

Sr. Joan Antònio i Guàrdias,
Rambla del Generalíssim, 48,
TARRAGONA.

Benvolgut amic:

Us agraeixo de cor l'exemplar del vostre llibre "Oda Nova a Tarragona" i l'afectuosa dedicatòria amb què l'heu enriquit. Fa goig de constatar la frescor i la noblesa dels vostres versos, la riquesa de visió que us fa alhora sensible a les bel·leses de la vostra ciutat i a l'encís de la ruralia. Hi hagué un temps, a l'època de la màxima influència de López-Picó, que solia contraposar-se la poesia del camp a la poesia urbana. A la vostra lira, totes dues menes de poesia hi fan un dring noble i segur. Canteu amb igual tendresa l'esplendor de la història i l'humil secret de la rosa boscana. Els vostres poemes tenen, certament, la doble virtut que volia evocar Josep Aragay en aquell díptic que m'ha quedat sempre a la memòria:

"Jo voldria saber pintar molt bé una poma,
sense oblidar, però, la majestat de Roma."

I quants de versos inoblidables en aquest recent recull! Jo que passo tan belles temporades al vostre Camp sé com són d'encertats els colors del vostre realisme poètic. Així quan parreu dels olivers en un dia de gran ventada, i no els veieu pas d'argent, sinó d'argentviu, donant un equivalent metàrnic perfecte del seu agitar-se frenètic, convuls:

"Els olivers s'arremoren
en onades d'argentviu..."

Us felicita de cor i us desitja bones Festes el vostre affm. amic,

Marià Manent

Joan Antònio i Guàrdias va mantenir relació amb alguns dels més importants escriptors del moment, com ara Manuel de Montoliu, Marià Manent, Josep Iglésias, Joan Arús, Guillem Colom (que li dedicà un poema) i Fra Francesc Iglésies. Carta de Marià Manent, comentant-li el volum *Oda nova a Tarragona*. Les fotos corresponen a l'homenatge a Manuel de Montoliu, el 1952 (Foto: Vallvè), a un discurs als Jocs Florals de 1954 amb motiu del centenari de la inauguració de la Rambla Nova, i a un sopar en companyia de Guillem Colom.

La placa commemorativa que es reproduïx, amb el seu poema "Pedres", va ser col·locada al Passeig Arqueològic el 1967.

PEDRES

SI VS PARO ORELLA-CARAGOLS MARINS
TALMENT ESCOLTO VNES REMORS LLVNYANES.
PASSEN VORA LA MAR LES CARAVANES
DELS CLAVIS D'OR I ELS CORNS DIAMANTINS.

SENTO EL XOC DE LES LLANCES PELS CAMINS
I VN ESBATEC DE DRAPERIES GRANES
COM ARRIBEN, D'ALTIVES I D'VTANES,
LES LEGIONS OVE VENEN D'ALLA DINS!

CALDRIA OVE TORNES L'ORBA GRANDESA
PER VEURE, PEDRES, ALTRE COP ENCESA
L'ARA DELS DEVS, OVE EL MATEIX FOC CREMA.

MES LLVM DE CIM EL NOV ALTAR ILVMINA.
D'AVANT LA CREV TOTA ESPLENDOR DECLINA.
PER SEMPRE, PEDRES, FLORAREV EN VA.

JOAN ANTONIO I GUÀRDIAS

1891-1967

TARRAGONA. Cultura. Literatura. Joan ANTONIO GUÀRDIAS (X-14-3)

DESTINO. Barcelona. 26 de juny de 1954.
Article de J. Icart, "Tres santos y un poeta" en elogi del llibre de Guàrdias "Tres poemas de la devoció tarragonina".

REDACCION Y ADMINISTRACION:
PELAYO 28, PRAL., 1.º - TELEFONO 21-14-82

ANO XVIII
SEGUNDA EPOCA

BARCELONA, 26 DE JUNIO DE 1954 - N.º 851

Tres santos y un poeta

QUE los poetas son unas aves voladoras entre dos mundos, uno actual y otro aspirable, entre los que sirven como de puente, parece confirmarlo el reciente libro de Joan Antonio Guàrdias "Tres poemas de la devoció tarragonina". Porque en su publicación anterior "Oda Nova a Tarragona" el poeta, que cuando se refiere a un orden superior como expresado por el hecho que de ella resulta, es una realidad lírica, en este último, "Tres poemas", hace desaparecer desde que entra en escena, el mundo que él mismo dice al final de cada poema, de los tres poemas de Tarragona: Magia, Tenda y Fructuoso, hacen desaparecer cada uno con un toque, el modo de la gracia.

Los tres poemas, en efecto, están dedicados a este triple de santos tarragonines. En el primero, "Sant Magi i la dama", queda simbolizada la ciudad en la devota posesión por las ocurrencias del momento, que el santo encarna desde que la luz de una nueva doctrina. Para este poema se ha inspirado Guàrdias en una canción popular, dando por lo tanto a su composición un carácter acorde con lo pictórico, lo musical y lo imaginativo, sirviéndose de versos de metros, según la modalidad de las canciones siempre cantadas que gran riqueza expresiva.

Según los santos marítimos de Santa Tecla, en los que interviene las fiestas y los elementos, según antiguas las más antiguas tradiciones y textos antiguos. Aquí el poeta, en cumplida proporción, hace hablar a los santos y a los elementos que se disputan o definen el cuerpo de la virgen adriar. Los momentos de más interés narrativo lírico, de mayor calidad lingüística, de detalles de pensamiento son constantes en este poema, que, como los demás, está escrito de modo que podría permitir la representación escénica. Hay versos de una gran fuerza agógica. Al final de cada poema, los versos más — en lenguaje más — deslumbrantes.

La asociación de San Fructuoso y San Salomón Alberto y Eulalia, mencionada en la arena del ambiente, está basada en las actas antiguas del marítimo, que el poeta ha sabido utilizar con el necesario cuidado en la que habla de servir a su otro poema. Pudiendo aquí la grácil presencia de una mujer, el mismo estilo con más datos previos sobre el espíritu arrebatado del poeta y los endecasílabos se hacen un todo más recios. El relato adquiere un vigor extraordinario.

No hemos pretendido hacer una crítica del libro de Joan Antonio Guàrdias, que en la que tampoco subvaloramos, sino simplemente presentar la obra que, junto con sus "Odas tarragoninas" y otro libro que nos tiene presentado, ha de constituir una tripleta de Tarragona. Otra tripleta dedicada gran parte de su producción lírica a palmar la ciudad tarragonina, pero seguramente ninguna con tanta elevación y pureza como el autor de "Tres poemas".

Hiciera falta uno poema que mostrara dignamente la devoción tarragonina hacia sus santos protectores, a Guàrdias, con su instinto de verdadero poeta, ha llamado de una vez sus libros. Quea que todos los tarragonines le agradecemos con todo afecto.

J. ICART

L'obra de Joan Antònio i Guàrdias ha merescut l'atenció de la crítica especialitzada. Selecció d'articles dedicats, signats per autors com Miquel Dolç, Regina Opisso, Joaquim Arús, Artur Llopis o Miquel Melendres. L'article que destaquem és de Joaquim Icart, sobre el poemari *Tres sants de la devoció tarragonina*.

**JOAN ANTONIO
I GUÀRDIAS**
(Tarragona, 1890-1967)

Exposició
d'homenatge
en els 50 anys de la seva mort

ODA NOVA A TARRAGONA

(fragments)

Véns de molt lluny, ciutat.
De les fronteres
del temps,
on tot es perd en ombra.
Però ets gentil, com filla
d'aquesta mar que donà al món la clara
serenor d'Àfrodita,
nada com tu del nacre i el blau,
del somni.

Ets feta de ressons.
D'ecos que duren,
encadenant-se, en el teu aire.
De records que no esborra
la crosta del rovell de les centúries.

Oh noble teoria
del marbre on s'aturaven les aurores!

Era el pom de columnes.
Era l'esquinç
dels arcs i els frontispicis dibuixant-se,
sota un cel de safir, en l'aire nítid.
Era el cisell que va dreçar l'eurítmia
dels torsos impecables
de cara al cant de l'ona.
Fou...

Fou un silenci tràgic
darrera torbs cruels.
Quina elegia
degué brodar la mar en sa mudesa!
Amb quina pietat et besarien,
baixant dels alts,
ciutat,
falziots i orenetes!

Quin desconsol d'estrelles en la nit
vetllant només despulles!

Tot va ser res.
Tanta de glòria,
vinguda a pols, a clos batut, a pena.

(...)

No tornaren els déus, que encara dormen
un son olímpic en la nit estèril.
Fructificava al mil per cent, en canvi,
la llavor d'un sol Déu, present del solc
obert amb rella de martiri
-temps va ser temps-
per Fructuós, dels teus mitrats l'atleta.

D'aleshores, ciutat,
quants de silenci
encara damunt teu!
Llunes a tall d'alfanges
projectant ombres rígides
en nits inacabables, sense espera.
Fluències de sang que mullen
declivis de carrers i, resignada,
la mar ha d'engolir.
Unglada de revenja
que et llauraran el rostre per molts dies.
Sogues de prova, aigües que puguen
a nivell de la mort i del defici.
Però tu,
alta sobre la roca,
ho desafies tot, dols i penúria,
segura de ton Déu i del teu Àngel,
ciutat de mil naixences.

PROCEDÈNCIA: Joan Antoni i Guàrdias. *Oda nova a Tarragona i altres poemes*, Institut d'Estudis Tarraconenses "Ramon Berenguer IV", Tarragona, 1965, pàgs. 19-24.